

Olympiáda zo slovenského jazyka a literatúry
Ročník 09 – 9. ročník, školský rok 2016/2017
Krajské kolo
Kategória: B
ÚLOHY

PRVÁ ČASŤ – PÍSOMNÁ

Čas na vypracovanie testu: 30 minút

Úlohy môžu mať viac správnych riešení.

Ukážka 1

Text A

Cézarova šifra

Cézarova šifra je druh šifry, pri ktorej je každé písmeno správy posunuté o n pozícií ďalej v abecede, pričom n môže byť 1 až $m - 1$, kde m je počet znakov príslušnej abecedy.

V prípade písmena vyskytujúceho sa na konci abecedy sa toto písmeno posunie opäť na začiatok abecedy. Správa je zašifrovaná veľmi jednoduchým algoritmom, ak niekto zistí princíp tejto šifry, môže vylúštiť aj ďalšie správy zašifrované týmto spôsobom.

Cézarova šifra pre $n = 3$ (A = D)

A	B	C	D	E	F	G	H	I																					
D	E	F	G																										

https://sk.wikipedia.org/wiki/C%C3%A9zarova_%C5%A1ifra

Text B

„Počkajte, počkajte!“ Vrchný inšpektor Collins sa s námahou vysúkal z kresla. „Mám pre vás návrh, Smith. Skrát’me túto obojstranne trápnu záležitosť a prejdime rovno k veci. Ukážte mi zmluvu, ja si ju preštudujem, zanesiem do nej svoje pripomienky, a potom sa uvidí. „Akú zmluvu, čo za zmluvu? Čo to tu pletiete?“ „Zmluvu o dielo medzi dvoma zúčastnenými stránkami, v našom prípade medzi autorom a postavou.“

„Ešte raz a naposledy,“ povedal Kúcanský-Smith hlasom, ktorý sa chvel od potláčanej zúrivosti, „lebo máte zrejme dlhé vedenie: vy ste môj výplod, milý Collins. Či sa vám to páči, alebo nepáči, aj vrchným inšpektorom ste len vďaka mne. Ste, aby som tak povedal, hlina v mojich rukách, a ako vás budem miesiť, tak budete tancovať.“

„Vidíte,“ povedal nevzrušene vrchný inšpektor, „to by bol ďalší bod do zmluvy. Netancujem. Že nehrám a nespievam, to som, myslím, už spomínal, ale na tancovanie som zabudol, takú sprostosť odo mňa nežiada už ani vlastná žena. Pokiaľ ide o to ostatné neviem aké poriadky ste tu mali v tom vašom komunizme ale budete si musieť zvyknúť že žijete v slobodnom svete kde sú všetky vzťahy založené na vzájomnej dohode a každý je povinný rešpektovať ľudské práva vrátane práv románových postáv. Kým vám to nebude celkom jasné, dovtedy, obávam sa, nemáme spolu o čom hovoriť.“

Vrchný inšpektor sa zohol po raglánový zvrchník, nedbalo prehodený cez operadlo kresla, do druhej ruky chytil sivý plstený klobúk, ktorý ležal na kraji stola, a vykročil. „Porúčam sa,“ povedal ešte vo dverách, a zatvoril.

Kúcanský-Smith by bol prisahal, že ani zvrchník, ani klobúk tam pred chvíľou neboli. Uvažoval o tej záhade aj cestou nazad k počítaču. Keď napokon uprel zrak na monitor, neveril svojim očiam: bol prázdny! Darma klikal myšou, darma majstroval s klávesnicou, celý súbor nazvaný Inšp. Col. zmizol. Kúcanský, ale najmä Smith dlho, dlho hľadeli na prázdnu obrazovku a čoraz prenikavejšie sa ich zmocňoval tiesnivý pocit, že najťažšie obdobie života majú ešte len pred sebou.

Zdroj:<http://www.sme.sk/c/631152/pavel-vilikovsky-modre-obdobie-kucanskeho-smitha.html#ixzz4OrZtRJna>

1. Koľko odsekov je potrebné spraviť vo zvýraznenej časti textu B ukážky 1?

.....

2. Aké povolanie má postava Kúcanského-Smitha v texte B ukážky 1?

.....

3. Ktorá z nasledujúcich vlastností nezodpovedá podľa textu B ukážky 1 charakteru inšpektora Collinsa?

- A. pokojný
- B. asertívny
- C. poriadkumilovný
- D. pragmatický

4. Vypíšte z textu B ukážky 1 slovo, ktoré v ňom autor využil ako základ slovnej hry.

.....

5. Ktoré z nasledujúcich tvrdení o texte B ukážky 1 je pravdivé?

- A. Smith hľadal na internete údaje o Collinsovi.
- B. Všetky vety v podfarbenej časti patria do pásma postáv.
- C. Posledná veta je dôkazom, že dielo patrí do sci-fi literatúry.
- D. Všetky postavy v texte sú fiktívne.

6. Vypíšte z textu B ukážky 1 termín, ktorým sa v administratívnom štýle často nahrádza slovo *človek*.

.....

7. Nasledujúca Kúcanského veta z textu B ukážky 1 je parafrázou známeho frazeologizmu. Prepíšte podčiarknutú časť do podoby ustáleného slovného spojenia.

Ste, aby som tak povedal, hlina v mojich rukách, a ako vás budem miesiť, tak budete tancovať.

.....

8. Ktoré slovné spojenia z textu B ukážky 1 sú združenými pomenovaniami ?

- A. trápna záležitosť
- B. vrchný inšpektor
- C. zmluva o dielo

- D. raglánový zvrchník
- E. tiesnivý pocit

9. Sloveso v slovnom spojení *zaniest' (niekam) pripomienky* z podfarbenej časti textu B ukážky 1 patrí medzi:

- A. expresívne slová.
- B. knižné slová.
- C. nespisovné slová.
- D. hovorové slová.

10. Ktoré zo znamienok z nasledujúcej vety nie je diakritickým znamienkom?

V prípade písmena vyskytujúceho sa na konci abecedy sa toto písmeno posunie opäť na začiatok abecedy.

- A. dlžeň
- B. bodka
- C. dve bodky
- D. mäkčeň

11. Vypíšte prvé slovo z vety v texte A ukážky 1, v ktorej sa nachádza príčastie.

.....

12. Doplňte do nasledujúcej vety z textu B ukážky 1 chýbajúce čiarky.

Pokiaľ ide o to ostatné neviem aké poriadky ste tu mali v tom vašom komunizme ale budete si musieť zvyknúť že žijete v slobodnom svete kde sú všetky vzťahy založené na vzájomnej dohode a každý je povinný rešpektovať ľudské práva vrátane práv románových postáv.

13. Ktorý slohový postup je uplatnený v texte A ukážky 1?

-
14. Vrchný inšpektor Collins poslal Kúcanskému odkaz zašifrovaný Cézarovou šifrou ($n = 3$) v nasledujúcej podobe. Využite text A a odkaz odšifrujte.

R	G	F	K	D	G	C	D	P
---	---	---	---	---	---	---	---	---

-
15. Pavel Vilikovský je dvojnásobným držiteľom slovenskej literárnej ceny, udeľovanej raz ročne „za najlepšie pôvodné slovenské prozaické literárne dielo alebo za preklad pôvodného prozaického literárneho diela autorov, ktorí sú občanmi Slovenskej republiky a ich diela sú knižne vydané v predchádzajúcom kalendárnom roku“. Napíšte názov tejto ceny.
-

16. Vypíšte z textu B ukážky 1 v poradí prvú vokalizovanú predložku.
-

Ukážka 2

Text A

Škandál s vodou v Bratislave naberá obľudné rozmery: Obyvatelia Vrakune idú do štrajku

15. 10. 2016

BRATISLAVA – O nebezpečnej skládke pri Žitnom ostrove sme na internete písali už vo februári tohto roka. Odvtedy sa situácia stále viac komplikuje. Obyvatelia Vrakune pristúpili k mimoriadnemu riešeniu. Piť vodu je pre nich ako otvárať Pandorinu skrinku.

Toxické látky unikajúce do podzemných vôd predstavujú vážne zdravotné riziko a môžu predchádzať onkologickým ochoreniam. Obyvatelia Vrakune, Podunajských Biskupíc a okolitých obcí si po dlhých

mesiacoch a rokoch trápenia povedali dosť. Vrakunčania sa rozhodli zorganizovať protestnú akciu, ktorá sa uskutoční 26. októbra o 9.30 h pred Úradom vlády SR na Námestí slobody.

<http://x.topky.sk/gl/392039/1849913/Skandal-s-vodou-v-Bratislave-nabera-obludne-rozmary--Obyvatelia-Vrakune-idu-do-strajku>; 15. 10. 2016

Text B

Vážení občania Slovenska,

My, starosta a poslanci Mestskej časti Bratislava – Vrakúňa sme pred jeden a pol rokom jednomyselne odsúhlasili vstup samosprávy do časovo neobmedzenej štrajkovej pohotovosti pre Vládou SR dlhodobo neriešenou haváriou skládky CHZJD vo Vrakuni, ktorá narastajúcou kontamináciou podzemných vôd nezvratne ničí zdravie, životy občanov a prírody na Žitnom ostrove. Keďže alarmujúce výsledky profesionálnych prieskumov skládky, ani všetky naše ústne a mediálne upozornenia nepriniesli zo strany vlády nijaké relevantné riešenie, pozývame vás, občanov Vrakune, Podunajských Biskupíc, zasiahnutých okolitých obcí, ale aj celého Slovenska na protestné zhromaždenie, ktoré sa uskutoční pred

**Úradom vlády SR – Námestie slobody v Bratislave
dňa 26.10.2016 o 9:30 hod.**

Občania, našou masívnou účasťou preukážeme zodpovednosť za naše životné prostredie a prinútime Vládu SR k plneniu Ústavy SR, podľa ktorej je povinná chrániť, zveľaďovať a šetrne využívať prírodné bohatstvo v prospech svojich občanov a budúcich generácií.

.....
starosta

.....
predseda komisie

V Bratislave 11. 10. 2016

<http://x.topky.sk/gl/392039/1849913/Skandal-s-vodou-v-Bratislave-nabera-obludne-rozmary--Obyvatelia-Vrakune-idu-do-strajku>; 15. 10. 2016

17. Ktorá z upravených viet z textu B ukážky 2 je napísaná gramaticky a pravopisne správne?

- A. Vážení občania Slovenska, My, starosta a poslanci Mestskej časti Bratislava – Vrakúňa...
- B. Odsúhlasili sme vstup samosprávy do časovo neobmedzenej štrajkovej pohotovosti pre Vládou SR dlhodobo neriešenou haváriou skládky CHZJD.
- C. Pozývame vás, občanov Vrakune, Podunajských Biskupíc... na protestné zhromaždenie.

- D. Prinútime vládu SR k plneniu Ústavy SR, podľa ktorej je povinná šetrne využívať prírodné bohatstvo v prospech svojich občanov.

18. Napíšte názov slohového útvaru, ktorý predstavuje

- a) text A ukážky 2:

.....

- b) text B ukážky 2:

.....

19. Pandorina skrinka je metaforou pre

- A. utrpenie.
- B. bohatstvo.
- C. nádej.
- D. smolu.

20. Vypíšte z titulku textu A ukážky 2 slová, ktoré zaradujú text do oblasti bulvárnej tlače.

.....

21. Vypíšte z nasledujúcej vety slová, v ktorých dochádza k spodobovaniu/znelostnej asimilácii.

O nebezpečnej skládke sme písali už vo februári tohto roka.

.....

22. V ktorej možnosti je pravopisne správne zapísaný údaj o čase stretnutia?

- A. Stretneme sa 26. 10. 2016 o 19:30 hod. na Námestí slobody v Bratislave.
- B. Stretneme sa 26. 10. 2016 o 19.30 h. na Námestí slobody v Bratislave.

C. Stretneme sa 26. 10. 2016 o 19.30 h na Námestí slobody v Bratislave.

D. Stretneme sa 26. 10 2016 o 19³⁰ hod na Námestí slobody v Bratislave.

23. Ktoré z nasledujúcich slov z textu B ukážky 2 majú rovnaký počet slabík?

mediálne, generácia, neriešenou, profesionálnych, zasiahnutých

.....

DRUHÁ ČASŤ – PÍSOMNÁ

Napíšte návrh fiktívnej „dohody“ medzi vedením vašej školy (Gymnázium Jaroslava Dobrého v Dobroslavove) a jej žiakmi (neuvádzajte svoje skutočné meno), ktorá by vyhovovala vašej predstave o „*slobodnom svete, kde sú všetky vzťahy založené na vzájomnej dohode*“... Vytvorte 3 – 5 bodov, na ktorých bude obojstranne akceptovateľná dohoda postavená.

TRETIA ČASŤ – PÍSOMNÁ

Predneste 5-minútový prejav na stretnutí mladých ľudí z vášho regiónu, v ktorom vyzvete svojich rovesníkov k aktívnej ochrane životného prostredia daného regiónu s použitím 3 – 5 vhodných argumentov.

Použitá literatúra:

https://sk.wikipedia.org/wiki/C%C3%A9zarova_%C5%A1ifra

<http://www.sme.sk/c/631152/pavel-vilikovsky-modre-obdobie-kucanskeho-smitha.html#ixzz4OrZtRJna>

<http://x.topky.sk/gl/392039/1849913/Skandal-s-vodou-v-Bratislave-nabera-obludne-rozmary--Obyvatelia-Vrakune-idu-do-strajku>; 15. 10. 2016

<http://x.topky.sk/gl/392039/1849913/Skandal-s-vodou-v-Bratislave-nabera-obludne-rozmary--Obyvatelia-Vrakune-idu-do-strajku>;

Autori: PhDr. Alena Polakovičová, PhDr. Katarína Hincová, PhD.
Recenzovala: PhDr. Eva Vrbanová, PaedDr. Mária Melichárová
Vydal: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, Bratislava 2017